ALEXANDRU BURLACU

Institutul de Filologie
(Chişinău)

MAGDA ISANOS: INSAȚIETATE DE VIAȚĂ ŞI ELAN TRANSFORMATOR

Magda Isanos, născută la 17 aprilie 1916, la Iaşi, este fiica lui Mihail Isanos şi a Elisabetei (n. Bălan), medici. În copilărie şi adolescenţă a trăit la Chişinău, unde a absolvit Liceul Eparhial. A debutat în revista *Licurici* (1932). A mai publicat versuri în *Crai nou* şi *Ghiocei* (toate trei, reviste şcolare), apoi la *Viaţa Basarabiei, Pagini basarabene, Cuget moldovenesc* ş. a. Din 1934, când se înscrie la Facultatea de Drept din Iaşi, colaborează la *Viaţa Românească, Însemnări ieşene*, *Iaşul, Jurnalul literar, Adevărul literar şi artistic, Universul literar, Vremea*. Un timp profesează avocatura.

Moare de o endocardită lentă malignă (la numai 28 de ani, după o lungă perioadă de boală) la 17 noiembrie 1944, la Bucureşti.

În timpul scurtei sale vieţi a publicat o singură plachetă intitulată modest *Poezii* (1943). În colaborare cu soţul ei, Eusebiu Camilar, dramatizează romanul *Crăişorul* de Liviu Rebreanu, denumit *Focurile*, care vede lumina tiparului după moartea ei, în 1945, şi care a fost distins cu premiul pentru debut, acordat scriitorilor tineri de *Editura Fundaţiilor Regale*.

Volumele publicate postum – *Cântarea munţilor* (1945), *Ţara luminii* (1946), *Poezii* (1947), *Versuri* (1964), *Confesiuni lirice* (1989) – includ cicluri sau bucăţi inedite (poezie, proză), descoperite în presa timpului, adeverind, aşa cum observă Constantin Ciopraga, „disponibilităţi de mare poetă".

În acelaşi sens, nu mai puţin tranşant e şi Nicolae Manolescu, susţinând: „chiar şi printr-o activitate aşa restrânsă", M. Isanos se anunţă „drept cea mai profundă poetă a literaturii române ". În remarcabila antologie *Poezia română modernă. De la G. Bacovia la Emil Botta* (1968), N. Manolescu reţine, din creaţia poetei, 9 poeme: *Pomii cei tineri, Flori, Confesiuni, Bărbatul, Ţii minte-ntâia ploaie?, Copilul meu să nu mă cauţi, Sapho, Rochia, Interior*.

Insaţietatea existenţială, exprimată într-un sistem de imagini, diurne sau nocturne, este erotizată printr-o simbolistică ce derivă direct din matricea *lume-grădină*. Proiecţiile genezei din exterior şi din interior, elanurile vitaliste, spaimele existenţiale şi deznădejdea în faţa dispariţiei, toate acestea copleşesc eul poetic metamorfozat într-un receptacol şi emiţător de lucruri *văzute* şi *auzite*. *Ochiul* e concurat de *ureche*, iar discursul poetic uneori se prozaizează, alteori se modulează în maniera unei conversaţii lirice sau se dramatizează într-o litanie sfâşietoare. În confesiune sau odă, elegie sau imn, existenţa este cântată într-o mitopo(i)etică personală, dominată de senzaţii acute:

„Pomii cei tineri, în dimineaţa de marte,
unii lângă alţii au stat să se roage –
frunţile lor străluceau inspirate deasupra
pământului încă-n zăpezi.

BDD-A25968 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:01 UTC)

Şi-n aerul în care nu erau zboruri,
pomii, ale căror umbre nu se născuseră,
cântau un imn pentru viaţă,
ca nişte oameni goi şi frumoşi ei cântau:”

Poemul *Pomii cei tineri*, cu care se deschide volumul *Poezii*, este cel mai reprezentativ pentru scrisul Magdei Isanos, prefigurând un traseu iniţiatic într-un spaţiu artistic şi o fire (o suflare) în devenire. E un poem despre esenţa fiinţială, despre rostul omului (pomului care dă rod) pe pământ, despre creativitate. Imaginea plasticizantă a fructului (asemeni *soarelui, zeu totdeauna rotund*), este memorabilă nu numai prin acuitatea percepţiei, prin modalităţile de poetizare a naturii („*din împărăţia soarelui*”), soare pentru care poeta, dintr-o pornire ancestrală, are cu adevărat un cult deosebit, ci e şi o simbolistică revelatorie în stabilirea corespondenţelor inedite:

„Soare de-aramă, zeu popular printre plante,
priveşte oastea noastră-ndrăzneaţă;
ici-colo aerul e rumen de tot printre ramuri,
că viitoarele fructe acolo vor sta...

Noi nu ne-nchinăm de fel şi nu plângem,
ci pregătim un loc cât mai înalt pentru cuiburi
şi pregătim o orgă de brazi pentru vânturi,
soare de-aramă, zeu totdeauna rotund...

Ni s-a povestit despre tine-n pământ,
când nu cunoşteam dimensiunile cerului;
ni s-a povestit despre tine-n leagănul cald.
Semiţele-n somn visau că există colori,
roşu, albastru, şi gri, minunate culori.
Şi noi vom da fructe, şi noi vom fi hore de flori.
Gloria noastră toată-n vârf se presimte”...

Şi-un curcubeu pe deasupra tulpinilor strâmte
cade vestind: nu moarte, desigur, nu moarte,
pomilor tineri în dimineaţa de marte...”
(*Pomii cei tineri*)

Toată simbolistica volumului e condensată şi activată aici, sructurată fiind plastic şi expresiv („*pomii cei tineri, o orgă de brazi pentru vânturi*”, sau: „*semiţele-n somn care vizează că există colori*” etc.). Plasat la începutul volumului, poemul are un statut de *ars poetica*, el anticipează nu numai dominantele poeticii, dar şi denudaţia eului (într-un alt plan, presentimentul rodului împlinit în *dimineaţa de marte*), într-o vârstă fragilă (primăvăratică), într-un timp încă-n „*zăpezi*”, în „*aerul*” în care nu erau „*zboruri*”.

Principiul antitetic de intuire a paralelismelor reiterate (în cazul dat, „om – pom”) stă la temelia construirii unei lumi paralele (virtuale), iar de aici şi relaţia fundamentală „viaţă – moarte”, reluată şi amplificată insistent într-o serie de antiteze, de diferit ordin, în mai toate

BDD-A25968 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:01 UTC)

poemele, menite să intensifice grandoarea spectacolului existenţial, spectacol într-o lume supusă dispariţiei, de altfel, o obsesie covârşitoare, resimţită permanent ca o povară.

Sentimentul solemn al existenţei solare, al înfrângerii morţii, gesturile şi mişcările esenţializate în forme concret-senzoriale, toate acestea alcătuiesc notele particularizatoare, care, de aici încolo, personalizează lirica Magdei Isanos, o fac, conform unor topoi, o cântare în care toate sunt una, o intuiţie a unităţii lumii, anume în orchestrarea aceasta lumea devine un cânt, iar poeta – o privighetoare:

„Cânt ca privighetorile oarbe.
Nu ştiu, eu sorb cântecul sau el mă soarbe.
Atât de sus ne-nălţăm câteodată...”
(*Cânt*)

Sau, în aceeaşi logică a structurii imaginarului, un Orfeu:

„Cineva va cânta cântecul mare,
în care să-ncapă pământul şi toate
lucrurile blânde şi întunecate,
rădăcini, amintiri amare?

Un cântec aproape neauzit
prin care să poată turmele trece –
şi seara să crească înaltă şi rece,
un cântec de pom desfrunzit.”
(*Cine va cânta*)

Cântul cu referinţele-i la *viaţă* şi *moarte*, *pământ-cer, pomi, soare, zeu, seminţe, somn, zbor, aer, ramuri, flori, fructe, orgă, brazi, vânt, cântec, imn* prefigurează mitopo(i)etica forţelor germinative, rodirii universului poetic, aici aflăm, în miniatură, un spectacol al creaţiei, o anticipare a modului de raportare şi contact cu realitatea, altfel spus, a modului de a fi în poezie. Actul de creaţie e un act de sublimare, capabil să convertească evenimentul cotidian într-o trăire expurgată de toate impurităţile iniţiale ale cotidianului, ale accidentalului. (Despre geneza *Pomilor cei tineri*, Camil Baltazar nota: „Am fost de faţă când, în curtea din strada Săgeţii nr. 19, soţii Eusebiu şi Magda au sădit în 1936 nişte caişi, care au înflorit a doua oară în poezia ei „Pomii cei tineri”).

Din alte confesiuni deducem că poemul M. Isanos are un puternic substrat biografic şi rezultă din metamorfoza unor trăiri enigmatice, rămase nedezvăluite încă de la nemuritoarea (şi frumoasa străbună) Sapho.

În imnuri, ode sau confesiuni, intimiste sau grave, Magda Isanos îşi exprimă tribulaţiile existenţiale, iar orice poem poate fi conceput ca un *cânt* dintr-un periplu iniţiatic a unui *eu* cu *tristeţi de călător* şi bucuriile celei care *iubea primăvara*. Poeta are conştiinţa construirii unei lumi artistice. (Nu întâmplător volumul *Poezii* începe cu o ars poetica: *Pomii cei tineri,* şi sfârşeşte cu un *Epilog*, ca orice poveste).

În linii mari, poezia Magdei Isanos se înscrie în paradigma modernistă, mai exact, în contextul inovaţiilor lui Blaga sau Arghezi. Este adevărat: cu *Cântarea munţilor* poeta simulează un gen de conştiinţă planetară, în spiritul lui Walt Whitman, dar fără vigoarea şi gigantismul acestuia.

BDD-A25968 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:01 UTC)

M. Isanos oscilează între poetica modernistă şi cea neotradiţionalistă. Neotradiţionalistă prin condiţia pe care şi-o asumă în *Cântarea munţilor*, în limbaj tranzitiv şi versuri declamatorii în care elogiul, litania sau invectiva devin modalităţi predilecte.

Noutatea poeziei Magdei Isanos stă mai cu seamă în modul de a vorbi simplu despre *sine* şi despre *lume*. E adevărat, simplitatea aceasta (spre exemplu, poeta are sentimentul înrudirii cu iarba) e amăgitoare, pentru că formele şi fenomenele iluzorii deşteaptă asociaţii pe cât de fireşti (într-o convenţie bine cunoscută), pe atât de logice şi insolite:

„Sunt sora ierbii tinere de-afară
Aceleaşi seve curg într-amândouă,
şi ne-a lăsat aceeaşi primăvară
pe gene suferinţa, ca o rouă."
(*Variantă*)

Elementele naturii – *floarea, grota, pădurea, insula, lacul, muntele, marea, iarba, pomul, arborele, rădăcina, ramul, cerul, steaua, lumina, pământul* etc., toate acestea animate, însufleţite panteistic, certifică o topografie rurală, un spaţiu securizant, poetizat într-o viziune armonizatoare.

În funcţie de imaginea globală a lumii, de logica poemului, eul poetic se proiectează în ipostaze emblematice ale florei edenice, abundente, iar vitalismul expresionist şi intuiţiile vegetale exprimă o insaţietate de viaţă rar întâlnită în literatura română:

„Şi ca un arbor tânăr să mă-mbuib
de seva nouă, care curge-n toate
plantele, duios aplecate
către pământ."
(*Primăvară*)

Aşadar, o spontaneitate firească (dar mereu de o iluzorie uşurinţă) ni se aruncă în ochi în metamorfozele vitaliste ale eului, contopit cu elementele lumii vegetale. Ipostazele panteiste sunt reiterate în gradaţii ascendente sau descendente, alcătuind, de regulă, mai multe variaţii pe o temă eternă – viaţa şi moartea:

„Nu mai eram nici eu decât ram,
decât rădăcina avidă şi pace
de ierburi vâscoase, opace..."
(*Ploaia*)

Moartea, în această exuberanţă vegetală, nu e concepută de cele mai multe ori decât ca un fenomen firesc, fiind acceptată senin ca un dat, depărtat, al fatumului:

„Nu vă scuturaţi, florilor,
ascultaţi-mă bine, surorilor.
Toamna-i departe;
departe-al clopotelor cântec, de moarte."
(*Nu vă scuturaţi, florilor...*)

BDD-A25968 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:01 UTC)

E drept, uneori, lumea euforică e subminată de anxietăţi ontologice, de presentimentul dispariţiei, de spaima de nefiinţă şi de neant. Pe această linie eul poetei e înrudit genealogic cu eul blagian, de speţă vitalistă, şi copleşit de somnul materiei, dar e torturat de revelaţia vidului, secătuirii sevei. În definitiv, această stare de risipire a unei vieţi mult prea scurte e asociată unui cadru neaoş, specific imaginarului vitalist. De aici şi intuiţia inimii (în alt plan, a poeziei) ca o *goală şi putredă ciutură*:

„...sunt ca o creangă veştedă,
care-nainte de-a-nflori se scutură,
şi lumea nici o bucurie nu-i mai dă
inimii mele, goală şi putredă ciutură."
(*Risipire*)

Criza identităţii eului poetic (dar poate că şi plăcerea autodefinirii) poartă, la M. Isanos, un caracter totalizator, ceea ce şi conduce la denudarea fiinţei umane. Aflată într-o reţea de relaţii ontice cu elementele şi fenomenele lumilor transgresate, poeta se ipostaziază lejer cu o variabilitate proteică. Magda Isanos, ca orice poet modernist, excelează în exprimări şi transfigurări spaţiale şi temporale, investite cu o aură mitică, exprimându-se într-un registru propriu numai ei:

„Mereu cheltuindu-mă-n timpul bogat,
eu sunt ca un cer printre brazi."
(*Cine va cânta*)

sau: „Eram ca o turlă înconjurată de porumbei,
mereu cercetată de îngerii mei."
(*La-nceput, prin ferestre deschise*)

O dată cu acestea, poezia se remarcă prin armonizarea firească a unor elemente imagistice din recuzita romantică sau parnasiană, simbolistă sau expresionistă. Specifică acestei manieri de transcriere e poemul *Insula*, cu o bogată biografie poetică, dar mai cu seamă cu începere de la baudelaireiana călătorie în Cythera:

„Mă simt în camera mea ca pe-o insulă.
Seara când arde becul – amiază egală –
ies ploşniţe şi gânduri în haină de gală.
Ca un Robinson visez departe oraşul.

Mă gândesc tot mai grăbită şi sufăr
de tinereţe, ca de-o boală sau dragoste.
fereastra miroasă frumos şi adie,
dreptunghiulară, ca un drapel pe-o corabie."
(*Insulă*)

Există o manieră specifică de rescriere, de intertextualizare, un dialog permanent al textelor în poezia Magdei Isanos. Dincolo de anumite reminiscenţe, de un anume mimetism

BDD-A25968 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:01 UTC)

sau eclectism poetic, acest tip de scriitură mai e şi un semn al intuirii unui nou concept de poeticitate, bazat pe o programatică *ars combinatoria*, pe *„dictatura fanteziei”*, pe înfiinţarea deliberată a unei *lumi virtuale* (în opoziţie cu infernul insular), a unei Arcadii personale, antropomorfizate neapărat:

„Să ştii c-am să râd în flori
şi c-am să-nconjor de multe ori
cu nourii şi cu ploaia ogrăzile
unde mi-am petrecut amiezile.”

În această logică, viziunea panteistă este privilegiată şi în manifestarea ocrotitoare a unei atotputernicii omniprezente, exprimată în semne:

„Din multe semne-ai să-nţelegi că-s e,
când am să viu lângă patul tău
şi-am să fac aerul răcoros,
scoborând toate stelele jos.”
(*Copilul me, să nu mă cauţi*)

În Arcadia ei, ca într-o ţară a minunilor, poeta e rudă „cu toate lucrurile blânde şi întunecate”. Că imagistica – are la temelie un bogat substrat livresc sau folcloric, biblic sau mitic, ce îi modelează imaginarul, e la vedere şi e un dat care nu trebuie demonstrat. În bună parte, lumea ei fictivă vine din poveşti, din zone livreşti:

„De fapt, eram Cenuşăreasa, eram
cea care poartă viaţa şi cântă,
eram aproape de pământ şi frântă
de marea mea putere ca un ram.
[.....]
eram singură şi-nrudită cu toate
lucrurile blânde şi-ntunecate.”
(*Mama*)

Restructurarea şi reorganizarea imaginarului se obţine prin arta de a combina elementele lumii înconjurătoare. De aici şi secretul acestui lirism care consistă mai mult în elanul lui transformator, în transfigurările vitale, în ipostazele emblematice ale eului sau ale lumii. Elanul cu care se modifică eul poetic este nesecat, inepuizabil şi infinit ca universul, iar tensiunile dintre imaginile insolite şi locurile comune dau senzaţia unei ameţitoare mişcări de carusel:

„Tu m-ai făcut să fiu şi cer, şi apă.
[.....]
şi-n căutarea ta, rătăcitoare,
eram asemeni unui rece strop de lut.”
(*Cuvântul Evei*)

sau: „Eu eram principiul neschimbat,
ţărâna, întunericul roditor,

BDD-A25968 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:01 UTC)

luna, spre care mareele tuturor
oceanelor adânci au urcat.”
(*Nuntă*)

sau: „Voi, prin văzduhuri bine cumpănite,
urcaţi ca fumul, imnuri liniştite,
pentru soare, pentru pământ
şi pentru puţina flacără care sunt.”
(*Urcați ca fumul, imnuri liniştite*)

sau: „Tuturor acelora care nu mă cer
şi nu mă cunosc, am vrut să le fiu
o candelă pentru mai târziu.”
(*Doamne, n-am isprăvit!*)

Aflat în relaţii de echilibru cu lumea înconjurătoare, eul poetic se armonizează perfect într-un *cântec neauzit* prin atitudini şi gesturi ritualizate, înfăţişând lucruri, stări şi fenomene fireşti în exprimarea sentimentului identităţii. Alteori, într-un dezechilibru cu lumea, se complace în jocul cu măşti, într-un spectacol fără sfârşit. Existenţa, imaginată ca o jonglerie (sau „egolatrie”) continuă, e redusă la o aparenţă: „Soare, nu ne privi, pulbere suntem şi pământ!”.

Tehnica asociaţionistă, destinată să aducă un spor şocant de sens formelor semnificante, finețea excesivă a simțirii şi gândirii, cultul pentru imaginile uşor vetuste, materializarea exagerată, abuzivă, chiar uşor manierată a idealităţii conduc la preţiozităţi baroce cu infuziuni simboliste şi expresioniste: „Ca cerul peste ape mă aplec, / peste sufletul meu singur şi trudit, / lumini şi umbre ca-n oglindă trec / şi toate doar de tine-au povestit. // Basmul dragostei noastre nu l-a uitat / apa cea stătătoare a inimii mele, / cum nu uită lacul nuferi c-a purtat, / sau, în zori, că noaptea oglindise stele. / Din adâncuri neştiute nici de mine, cheamă / sufletul imaginea pe care-a scăldat-o / şi tremură de bucurie şi de teamă / văzând că nici o trăsătură n-a uitat-o. // Amintirile ca algele şi mâlul mă cuprind, / şi iată-mă împotmolită, tristă barcă, / fără catargul voinţii şi cârmă de gând. / Cine către ţărmuri are s-o întoarcă?” (*Naufragiu*).

Antitezele *lumină-întuneric, zi-noapte, viaţă-moarte* înregistrează conotaţii expresioniste menite să releve componentele fundamentale ale unei viziuni globale despre lumea originară, o lume ca o grădină. Cu această aură mitică, *imago mundi*, cu o frecvenţă obsesivă, pune într-o nouă lumină o întreagă reţea de simboluri şi locuri comune. Interogaţia directă a monologului, convertit într-un început de conversaţie lirică, sau confesiunea-strigăt se fac inteligibile într-un sistem de convenţii consacrate, în perimetrul unui limbaj sincopat, derivat din topos-ul lumea-grădină:

„Dar mai bine s-ascult.
Oare n-am fost şi eu un arbore mai demult?
Şi astăzi nu-s tot materie?
Forme pieritoare, vise puzderie,
de unde veniţi?
Lăudă, oricum, laudă ţie,
natură şi forţă vie,
mamă care ne legeni pe jumătate-adormiţi.”
(*Imnuri pentru pământ*)

BDD-A25968 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:01 UTC)

Dintre cele patru elemente fundamentale – *apa, aerul, focul şi pământul* – imaginaţia afectivă a poetei se fixează asupra pământului, îl învesteşte cu nenumărate semnificaţii, derivate din înseşi formele de percepere a acestuia:

„simţeam cum se-nfioară sub picior
pământul umed, fecundat de soare."
(*Toporaşi*)

Pământul îi certifică omului dubla ipostază a existenţei: spirit şi materie, esenţă şi formă, durată şi trecere:

„Ne-nchinam pământului-Dumnezeu,
care ne trimitea puterea şi somnul său."
(*Ţara luminii*)

Cadrul rămâne expresionist (cu mări, munţi, grote), un spaţiu originar populat de zei şi zâne, cu grădini transcendente şi culori ale asfinţitului ce înspăimântă:

„Era pe la mijlocul verii,
când grâul se coace şi sună.
Nu eram singură, ci-mpreună
cu arborii şi alte fiinţi
plămădite din cel dintâi lut
al lumii, în ere uitate, fierbinţi.

Cu toţii atârnam în picătura
luminoasă ce precede noaptea.
O presimţire străbătea făptura
mea pieritoare:
oare-avem să te vedem, încă, mâine, soare?
Nu-i asta ultima clipă?
Şi asfinţitul, strălucita risipă
a culorilor ne-nspăimânta.
Adio, adio, sufletul pâlpâia,
şi-n timpul veşnic clipa mea cădea."
(*În asfinţit*)

Sentimentul elegiac al trecerii timpului şi al omniprezenţei morţii este esenţializat în zeul care e prezent în fiecare lucru:

„În fiece lucru e zeul de care fugim."
(*N-auzi cum bat şi cheamă?*)

În mitologia personală zânele transgresează spaţiile şi toate stihiile, metamorfozând existenţa fiinţială într-o *sută şi o mie de lucruri vii*:

BDD-A25968 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:01 UTC)

„În cortul singurătăţii mele se făcuse târziu.
Trebuia să mor. Mi-am pus mânile
pavază-n dreptul feţei, să nu văd zânile
cum veneau să-mi ia trupul pentru temeliile
pădurilor de stejar. Toate stihiile
zburau împrejurul lor;
mă temeam, mă temeam să mor.

Însă ele-mi spuneau: – Ai să fii
Într-o sută şi-o mie de lucruri vii!
– În flori aş vrea, murmuram.
– Ai să fii, spuneau zânele. – N-am
să uit cântecele, n-am să orbesc?
– Scutură-te, pom pământesc!
au strigat zânele şi stihiile cu putere,
şi m-am prăvălit de-odată-n tăcere
şi-ntunecime...”

(*Cortul singurătăţii*)

Traseul existenţial imaginat de Isanos, este conceput nu arareori în opoziţie cu reveriile vegetale, vitaliste, prin care intuim un început de sistem poetic. Raiul poetic rămâne un spaţiu iluzoriu, periclitat de forţe ostile, de ideea neantizării. Antinomiile *trup-suflet*, *dispariţie-eternitate* sunt convertite în simboluri contrastante şi concepute ca valori sau stări complementare, iar salvarea se află într-un fel de *continuum* al forţei de creaţie:

„N-aş vrea ca după moarte să-nvii
în alt tipar de om sau animal,
sau floare cu petale străvezii,
ci-aş vrea să trec în regnul mineral.

Să fiu bucată rece de granit,
ascuns filon de marmoră să fiu,
să-mi dorm, în fine, somnul liniştit
sub straturi suprapuse mai târziu.

Eu n-o să simt rozându-mă izvoare,
şi peste-un veac o mână de artist
va nemuri minuni strălucitoare
din trupu-mi fără linişte şi trist.”

(*Dorinţa*)

Regimul romantic al convenţiei poetice, rapelurile tematice conduc la o anumită redundanţă a poeziei, la un surplus de expresii inutile, la o anumită suprasaturaţie de imagistică vidă. Mihai Cimpoi surprinde cu pătrundere: „Ca la Blaga, dar fără substanţa metafizică a lui, Magda Isanos resacralizează lumea, o pune la loc, retrăgându-se în timpuri imemorabile, tăind din beznă prima stea, ca şi omul primordial «fără timp şi fără vină»”.

BDD-A25968 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:01 UTC)

Reveria ieşirii din prizonieratul materiei se produce prin actul creaţiei. Într-o viziune onirică, personajul liric vrea să se lepede de suflet, de trup, să-şi redefinească un comportament existenţial, determinat de matricea originară:

„Vreau, suflete, să mă dezbar de tine
şi să trăiesc ca pomii de pe vale,
cu flori în locul gândurilor tale,
o viaţă fără rău şi fără bine.
Departe, -ntr-o pădure de la munte,
când păsările toate-or face haz,
să mă trezesc cu soarele pe frunte
şi lacrimile cerului pe-obraz.
Şi despletita ploaia să mă spele
de pulberea durerii de demult,
din care rădăcinile mi-am smult,
iar nopţile să-mi dea cercei de stele.
Luna cea plină vreau s-o cumpănesc
mirată-n lanţul crengii ca pe-un cuib.
De raze şi de sevă să mă-mbuib,
ca tot deasupra altora să cresc.
Atunci mi-oi face ferecate strune
din ramurile mele şi-am să cânt
doar bucuria fragedă că sânt;
pădurea-n jurul meu o să se-adune."
(*Vis vegetal*)

Eul poetic, într-o viziune cosmicizantă, împrumutând dimensiunile unui gigantism şi vitalism fabulos, se vede, în vis, un Orfeu care intenţionează a stăpâni pe cei din jur prin cântul strunei fermecate. Principiul primordial al acestei lumi e iubirea:

„Cineva trebuia sa iubească
armonia lumii, ascunsa lege-a cadenţelor:
cineva trebuia să fie singur
şi s-asculte-ndelung.
[.....]
Slavă vouă, slavă vouă, lucruri,
spaţiu creator a toate,
culori şi clopote redeşteptate,
slavă ţie, bătrână cetate."
(*Cineva trebuia să iubească...*)

Într-un sistem poetic în prefigurare, unele şi aceleaşi simboluri generează teme, idei, sugestii polare, exprimă sentimente contrastante. Există, la Magda Isanos, o tensiune constantă, o presiune a hăului, a abisului care înghite:

„Ca mine, multe rodii prea coapte
sufereau în lumină.

BDD-A25968 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:01 UTC)

Suntem oarbe, o, prea senină
ni-i carnea şi sângele sfânt.
Soare, nu ne privi, pulbere suntem şi pământ!
Astfel, imnul se făcea rugăciune.
Văile bune,
pline de ceaţă-ale pământului
ne primeau pe rând,
odată cu sfârşitul cuvântului,
oarbe, cântând."
(*Imn pentru soare*)

Lumina blagiană, grădina, rugată să nu răspundă morţii, nu mai configurează cu siguranţă un spaţiu securizant:

„Să ne rugăm, numai, lumina
atotputernică-n cer să ţină.
Alai oprit în mersul lui, grădina,
să nu răspundă morţii când o să vină..."
(*Nu vă scuturaţi florilor...*)

În pofida unor extatice sentimente, aparenţa şi esenţa fiinţei umane sunt exprimate antitetic, contrapunctic:

„În toate prea multă-i lumina.
Soarele l-aş culege cu mâna.
Dar pân' la urmă eu voi fi cules
şi voi cădea în întuneric des."
(*Amiaza*)

Modernistă, mai cu seamă printr-o simbolistică inedită a lumii, prin plăcerea dedublării sau prin criza identităţii eului poetic, Magda Isanos se face memorabilă prin insaţietatea de viaţă şi elan transformator, prin prospeţimea viziunii interogative asupra morţii, o viziune acută, de o candoare întâlnită, cu adevărat, doar la marii poeţi.

BDD-A25968 © 2008 Academia de Ştiinţe a Moldovei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.64 (2026-11-19 22:48:01 UTC)